SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 21. julija 2011 *

V zadevi C-503/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) (Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 16. novembra 2009, ki je prispela na Sodišče 4. decembra 2009, v postopku

Lucy Stewart

proti

Secretary of State for Work and Pensions,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J. N. Cunha Rodrigues, predsednik senata, A. Arabadžiev (poročevalec), A. Rosas, A. Ó Caoimh, sodniki, in P. Lindh, sodnica,

* Jezik postopka: angleščina.

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. novembra 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za L. Stewart P. Stewart, zakonita zastopnica, skupaj z R. Drabblom, QC,

– za vlado Združenega kraljestva H. Walker, zastopnica, skupaj s T. de la Marom, barrister,

– za Evropsko komisijo V. Kreuschitz in N. Yerrell, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 17. marca 2011

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 4(1)(a) in (b), 10(1), 19 in 28 Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene in njihove družinske člane,

ki se gibljejo v Skupnosti, v različici po spremembi in posodobitvi z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL 1997, L 28, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005 (UL L 117, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med L. Stewart, britansko državljanko, ki prebiva v Španiji, in Secretary of State for Work and Pensions, ker ji ta ni priznal pravice do kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe.

Pravni okvir

Ureditev Unije

3 Člen 2 Uredbe št. 1408/71 z naslovom „Osebna veljavnost“ v odstavku 1 določa:

„Ta uredba se uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe in študente, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in ki so državljani ene od držav članic, ali osebe brez državljanstva, ali begunce, ki stalno prebivajo na ozemlju ene od držav članic, pa tudi za njihove družinske člane in njihove preživele osebe.“

4 Člen 4 te uredbe z naslovom „Stvarna veljavnost“ določa:

„1. Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

(a) dajatve za bolezen in materinstvo;

(b) invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka;

[…]

2. Ta uredba se uporablja za vse splošne in posebne sisteme socialne varnosti, na podlagi plačevanja prispevkov ali brez njih […]

[…]“

5 Člen 10 navedene uredbe z naslovom „Odpoved pogoju stalnega prebivališča – učinek obveznega zavarovanja na povračilo prispevkov“ v odstavku 1, prvi pododstavek, določa:

„Kadar ta uredba ne določa drugače, se denarne dajatve za invalidnost, starost ter za preživele osebe, pokojnine za nesreče pri delu ali poklicne bolezni ter pomoči ob smrti, pridobljene po zakonodaji ene ali več držav članic, ne morejo zmanjšati, spremeniti, začasno ustaviti, odvzeti ali zapleniti zaradi tega, ker prejemnik stalno prebiva

na ozemlju druge države članice, kot je tista, v kateri se nahaja nosilec, ki je odgovoren za plačilo."

6 V skladu s členom 10a Uredbe št. 1408/71 z naslovom „Posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki" se določbe člena 10 in naslova III te uredbe ne uporabljajo za posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4(2a) navedene uredbe. Osebe, za katere se Uredba št. 1408/71 uporablja, prejemajo te dajatve izključno na ozemlju države članice, v kateri stalno prebivajo, v skladu z njeno zakonodajo, če so take dajatve navedene v Prilogi IIa k tej uredbi.

7 Kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe iz postopka v glavni stvari ni navedena v Prilogi IIa.

8 Člen 19 z naslovom „Stalno prebivališče v državi članici, ki ni pristojna država – Splošna pravila", ki je uvrščen v naslov III, poglavje 1 z naslovom „Bolezen in materinstvo", oddelek 2 z naslovom „Zaposlene ali samozaposlene osebe in njihovi družinski člani", Uredbe št. 1408/71 določa:

„1. Zaposlena ali samozaposlena oseba, ki stalno prebiva na ozemlju druge države članice, kot je pristojna država, in izpolnjuje pogoje zakonodaje pristojne države za upravičenost do dajatev, po potrebi ob upoštevanju določb člena 18, v državi, v kateri stalno prebiva, prejema:

[…]

(b) denarne dajatve, ki jih zagotavlja pristojni nosilec v skladu z zakonodajo, ki jo uporablja. […]

2. Določbe odstavka 1 se smiselno uporabljajo za družinske člane, ki stalno prebivajo na ozemlju druge države članice, kot je pristojna država, če niso upravičeni do takih dajatev po zakonodaji države, na ozemlju katere stalno prebivajo.

[…]“

9 Člen 28 z naslovom „Pokojnine, ki se izplačujejo po zakonodaji ene ali več držav članic, kadar ni pravice do dajatev v državi stalnega prebivališča“, ki je uvrščen v naslov III, poglavje 1, oddelek 5 z naslovom „Upokojenci in njihovi družinski člani“, Uredbe št. 1408/71 v odstavku 1 določa:

„Upokojenec, ki je upravičen do pokojnine po zakonodaji ene države članice ali do pokojnin po zakonodajah dveh ali več držav članic in ki nima pravice do dajatev po zakonodaji države članice, v kateri stalno prebiva, kljub temu skupaj s svojimi družinskimi člani prejema te dajatve, kot če bi bil do njih upravičen, po potrebi ob upoštevanju določbe člena 18 in Priloge VI, po zakonodaji ene države članice ali vsaj ene od držav članic, ki so pristojne za izplačilo pokojnine, če bi imel stalno prebivališče v tej državi. […]

[…]“

Nacionalna ureditev

10 V skladu s členom 20(1)(b) zakona o prispevkih in dajatvah socialne varnosti iz leta 1992 (Social Security Contributions and Benefits Act 1992, v nadaljevanju: SSCBA) je dajatev za nezmožnost za delo dajatev, za katero se plačujejo prispevki.

11 V skladu s členom 163(1)(a) zakona o upravi za socialno varnost iz leta 1992 (Social Security Administration Act 1992) dajatve, za katere se plačujejo prispevki, izplačujejo nacionalni zavarovalni skladi. Sredstva teh skladov, ki so potrebna za zadevna izplačila, so v skladu s členom 1(1) SSCBA zagotovljena s prispevki, ki jih plačujejo zlasti delavci in delodajalci.

12 Člen 30A(4) in (5) SSCBA določa:

„4. V vsakem obdobju nezmožnosti za delo lahko upravičenec kratkoročno dajatev za nezmožnost za delo prejema največ 364 dni.

5. Ko pravica prejemnika do kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo na podlagi odstavka 4 zgoraj preneha, ta pridobi pravico do dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo za vsak nadaljnji dan v istem obdobju nezmožnosti za delo, v katerem ni dopolnil zakonsko določene upokojitvene starosti."

13 Kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo se na podlagi člena 30B(2) in priloge 4, del I, k SSCBA izplača po dveh pavšalnih stopnjah. Prvih 196 dni se izplačuje po nižji stopnji kot preostale dni 364-dnevnega obdobja. Osnovna stopnja dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo je višja kot višja stopnja kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo.

14 V skladu s prilogo 12, odstavek 1, k SSCBA osebe, ki so upravičene do zakonsko urejenega nadomestila plače za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, niso upravičene do dajatve za nezmožnost za delo.

15 Pravica do dajatve za nezmožnost za delo je zlasti odvisna od izpolnjevanja nekaterih pogojev glede prispevkov prosilca. Vendar je oseba, ki v mladosti ni zmožna za delo, na podlagi člena 30A(2A) SSBCA upravičena do dajatve za nezmožnost za delo, čeprav ni plačevala prispevkov, če:

„(a) je na zadevni dan stara 16 let ali več;

(b) je na dan, ki je del obdobja nezmožnosti za delo, stara manj kot 20 ali, v predpisanih primerih, 25 let;

(c) ni bila zmožna za delo 196 zaporednih dni neposredno pred zadevnim dnevom ali prej v obdobju nezmožnosti za delo, v katerem je bila stara 16 let ali več;

(d) na zadevni dan izpolnjuje predpisane pogoje glede stalnega prebivališča v Veliki Britaniji ali tamkajšnje navzočnosti in

(e) ni oseba, ki se na ta dan redno šola."

16 Člen 16(1) uredbe o socialni varnosti (dajatev za nezmožnost za delo) iz leta 1994 (Social Security (Incapacity Benefit) Regulations 1994, v nadaljevanju: SSIBR) določa:

„Predpisani pogoji za namene člena 30A(2A)(d) [SSCBA] glede stalnega prebivališča ali navzočnosti v Veliki Britaniji v zvezi s katero koli osebo na zadevni dan so, da:

(a) običajno prebiva v Veliki Britaniji;

(b) ni oseba, ki bi bila podvržena imigracijskemu nadzoru v smislu člena 115(9) zakona o imigraciji in azilu iz leta 1999 (Immigration and Asylum Act 1999), ali je oseba, na katero se nanaša odstavek 5;

(c) je prisotna v Veliki Britaniji in

(d) je bila prisotna v Veliki Britaniji v enem ali več obdobjih, ki skupaj ne znašajo manj kot 26 tednov v 52 tednih neposredno pred tem dnem."

17 V skladu s členom 16(6) morajo biti ti pogoji izpolnjeni ob vložitvi zahtevka.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

18 L. Stewart, britanska državljanka, rojena novembra 1989, trpi za downovim sindromom. Avgusta 2000 se je s starši preselila v Španijo, kjer od takrat živijo. Retroaktivno ji je bil dodeljen invalidski dodatek („Disability Living Allowance"), in sicer od njegove uvedbe aprila 1992 naprej. Ta dodatek se ji v Španiji izplačuje na podlagi prehodnih določb iz člena 95b Uredbe št. 1408/71.

19 Oče L. Stewart, ki je v Veliki Britaniji nazadnje delal v davčnem letu 2000/2001, prejema od oktobra 2009 starostno pokojnino, pred tem pa je prejemal poklicno pokojnino. Mati tožeče stranke iz postopka v glavni stvari od 25. julija 2005 prejema starostno pokojnino, pred tem pa je prejemala dajatev za nezmožnost za delo.

20 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari ni nikoli delala in najverjetneje ne bo mogla nikoli opravljati poklicne dejavnosti.

21 Mati L. Stewart je kot zakonita zastopnica svoje hčere vložila zahtevek, da se njeni hčeri ob dopolnitvi šestnajstega leta dodeli kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, saj lahko to dajatev zahteva le od tega dneva naprej. Secretary of State for Work and Pensions je 24. novembra 2005 ta zahtevek zavrnil

z obrazložitvijo, da L. Stewart ne izpolnjuje pogoja navzočnosti v Veliki Britaniji. Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je bila hkrati obveščena, da naj bi ji bili nacionalni prispevki za zavarovanje nakazovani, dokler bo nesposobna za delo.

22 Mati tožeče stranke iz postopka v glavni stvari je v imenu svoje hčere vložila tožbo zoper odločbo Secretary of State for Work and Pensions. Ker je bila ta tožba neuspešna, je pri predložitvenem sodišču vložila pritožbo, v kateri navaja, da odločitev britanskih organov, s katero so njeni hčeri zavrnili dodelitev navedene dajatve za nezmožnost za delo, ni združljiva s pravom Unije.

23 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da se zadevna dajatev za nezmožnost za delo na temelju skupka pogojev za njeno uporabo pogosto navaja kot „dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe“.

24 Poleg tega iz predložitvene odločbe izhaja, da tožeča stranka iz postopka v glavni stvari izpolnjuje vse pogoje za dodelitev kratkoročne dajatve za mlade invalidne osebe, določene v členu 16(1) SSIBR, razen pogojev glede običajnega prebivališča, pretekle navzočnosti in navzočnosti v Veliki Britaniji ob vložitvi zahtevka. Predložitveno sodišče navaja, da če je Secretary of State for Work and Pensions zahtevek tožeče stranke iz postopka v glavni stvari zavrnil, ker ta ob vložitvi svojega zahtevka ni bila prisotna v Veliki Britaniji, bi lahko bil ta zahtevek zavrnjen tudi, ker ni izpolnjevala drugih dveh zgoraj navedenih pogojev.

25 Predložitveno sodišče se sprašuje, prvič, ali je kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe dajatev za bolezen v smislu člena 4(1)(a) Uredbe št. 1408/71 ali invalidska dajatev v smislu člena 4(1)(b). Predložitveno sodišče meni, da zadevne dajatve ni mogoče obravnavati kot dajatev za bolezen, ker ne nadomesti

nobenega prihodka med prekinitvijo plač, saj tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, kakor večina prosilcev, ki so v enakem položaju kot ona, ni nikoli delala. Predložitveno sodišče prav tako meni, da nezmožnost za delo tožeče stranke iz postopka v glavni stvari ni začasna.

26 Predložitveno sodišče tudi dvomi o opredelitvi kratkoročne dajatve za mlade invalidne osebe kot invalidske dajatve v smislu člena 4(1)(b) Uredbe št. 1408/71, ker se ta dajatev izplačuje največ 364 dni. Vendar bi po mnenju predložitvenega sodišča tožeča stranka iz postopka v glavni stvari po tem obdobju morala prejemati dolgoročno dajatev za nezmožnost za delo, kot veliko drugih, ki so v enakem položaju kot ona. Kratkoročna in dolgoročna dajatev za nezmožnost za delo sta kljub notranji strukturi enotni dajatvi.

27 Drugič, predložitveno sodišče se sprašuje, ali so trije pogoji, navedeni v točki 24 te sodbe, združljivi s pravom Unije.

28 Upper Tribunal (Administrative Appeals Chamber) je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je za namene [Uredbe št. 1408/71] dajatev, ki ima značilnosti kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, dajatev za bolezen ali invalidska dajatev?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje, da se taka dajatev obravnava kot dajatev za bolezen:

   (a) Ali je taka oseba, kot je mati tožeče stranke, ki ji je zaradi upokojitve dokončno prenehala zaposlitev ali samozaposlitev, vseeno ‚zaposlena oseba' za namene člena 19 [te uredbe] zaradi svoje prejšnje zaposlitve ali samozaposlitve oziroma ali člani od 27 do 34 [navedene uredbe] (upokojenci) vsebujejo uporabljiva pravila?

   (b) Ali je taka oseba, kot je oče tožeče stranke, ki od leta 2001 ni bil zaposlen ali samozaposlen, zaradi svoje prejšnje zaposlitve ali samozaposlitve vseeno ‚zaposlena oseba' za namene člena 19 [iste uredbe]?

   (c) Ali je za namene člena 28 [Uredbe št. 1408/71] treba prosilko obravnavati kot ‚upokojenko' na podlagi dodelitve dajatve, pridobljene v skladu s členom 95b [te uredbe], čeprav: (i) zadevna prosilka ni bila nikoli zaposlena oseba v skladu s členom 1(a) Uredbe št. 1408/71; (ii) prosilka ni dosegla zakonsko predpisane starosti za upokojitev in (iii) prosilka spada med osebe, za katere se uporablja Uredba št. 1408/71, zgolj kot družinski član?

   (d) Ali lahko, kadar upokojenec spada na področje uporabe člena 28 Uredbe št. 1408/71, družinski član tega upokojenca, ki je ves čas bival z upokojencem in v isti državi kot upokojenec, v skladu s členom 28(1) [te uredbe] v povezavi s členom 29 [navedene uredbe] predloži zahtevek za denarno dajatev za bolezen pri pristojni instituciji, določeni s členom 28(2) [iste uredbe], kadar se taka dajatev (če mu pripada) izplača družinskemu članu (in ne upokojencu)?

(e) Če je potrebno (zaradi odgovorov na točke od (a) do (d) zgoraj), ali je uporaba pogoja iz nacionalne zakonodaje o socialni varnosti, ki začetno pridobitev pravice do dajatve za bolezen omejuje na tiste, ki so dopolnili predpisano obdobje pretekle navzočnosti v pristojni državi članici v določenem predhodnem obdobju, združljiva z določbami členov 19 in/ali 28 Uredbe št. 1408/71?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje, da se omenjena dajatev obravnava kot invalidska dajatev, ali besedilo člena 10 Uredbe št. 1408/71, ki se nanaša na dajatve, ‚pridobljene po zakonodaji ene ali več držav članic', pomeni, da imajo države članice na podlagi Uredbe št. 1408/71 pravico, da postavijo pogoje za začetno pridobitev takih invalidskih dajatev, ki temeljijo na stalnem prebivališču v državi članici ali na dokazovanju predpisanih obdobij pretekle navzočnosti v državi članici, tako da se prosilec ne more najprej sklicevati, da je do take dajatve upravičen v drugi državi članici?"

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

29 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, kakršna je ta iz zadeve v glavni stvari, dajatev za bolezen ali invalidska dajatev v smislu Uredbe št. 1408/71.

30 Najprej je treba navesti, da se to vprašanje torej ne nanaša na splošni sistem dajatev za nezmožnost za delo, ki se dodelijo na podlagi zakonodaje Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska, pač pa se posebej nanaša na dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, katere narava in pogoji dodelitve so, kot je razvidno iz točk od 10 do 17 te sodbe, drugačni.

31 V skladu s členom 4(1)(a) in (b) Uredbe št. 1408/71 se ta uredba uporablja za zakonodajo v zvezi s področji socialne varnosti, ki se nanašajo na dajatve za bolezen in invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka.

32 V skladu z ustaljeno sodno prakso je mogoče dajatev šteti za dajatev socialne varnosti, če je upravičencem dodeljena na podlagi zakonsko opredeljenega položaja, brez vsakršne individualne ali diskrecijske presoje osebnih potreb, in če se nanaša na eno od tveganj, izrecno naštetih v členu 4(1) Uredbe št. 1408/71 (glej zlasti sodbe z dne 21. februarja 2006 v zadevi Hosse, C-286/03, ZOdl., str. I-1771, točka 37; z dne 18. decembra 2007 v združenih zadevah Habelt in drugi, C-396/05, C-419/05 in C-450/05, ZOdl., str. I-11895, točka 63, in z dne 11. septembra 2008 v zadevi Petersen, C-228/07, ZOdl., str. I-6989, točka 19).

33 V obravnavani zadevi ni sporno, da to velja za dajatev, ki je obravnavana v postopku v glavni stvari, ker je njena dodelitev odvisna od objektivnih meril, ki so zakonsko določena v členu 30A(2A) SSCBA, pri čemer pristojni organi nimajo možnosti individualne presoje potreb prosilca, in ker je ta dajatev glede na okoliščine namenjena pokrivanju tveganja bolezni ali invalidnosti, ki je navedeno v členu 4(1)(a) in (b) Uredbe št. 1408/71.

34 Poleg tega ni sporno, da tožeča stranka iz postopka v glavni stvari spada na področje osebne veljavnosti Uredbe št. 1408/71, kot je opredeljena v njenem členu 2(1).

35 Glede natančne opredelitve značilnosti dajatve, ki je obravnavana v postopku v glavni stvari, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da zahteva po enotni uporabi prava Unije pomeni, da se pojmi, na katere se to pravo sklicuje, ne razlikujejo glede na posebnosti vsakega nacionalnega prava, ampak temeljijo na objektivnih merilih, opredeljenih v okviru prava Unije. V skladu s tem načelom je treba pojma dajatev za bolezen in invalidska dajatev v smislu člena 4(1)(a) in (b) Uredbe št. 1408/71 za namen uporabe te uredbe določiti ne v skladu z vrsto nacionalne zakonodaje, v kateri so navedene interne določbe, ki predvidevajo te dajatve, ampak v skladu s pravili prava Unije, ki določajo konstitutivne elemente navedenih dajatev (glej v tem smislu sodbo z dne 10. januarja 1980 v zadevi Jordens-Vosters, 69/79, Recueil, str. 75, točka 6).

36 Da bi v zvezi s tem razlikovali med različnimi vrstami dajatev socialne varnosti, je treba upoštevati tveganje, ki ga pokriva vsaka dajatev (sodba z dne 18. julija 2006 v zadevi De Cuyper, C-406/04, ZOdl., str. I-6947, točka 27).

37 Kot pravilno trdita vlada Združenega kraljestva in Evropska komisija, dajatev za bolezen v smislu člena 4(1)(a) Uredbe št. 1408/71 pokriva tveganje, povezano z bolezenskim stanjem, ki povzroči začasno prekinitev dejavnosti zadevne osebe.

38 V nasprotju s tem je invalidska dajatev v smislu člena 4(1)(b) navedene uredbe na splošno namenjena kritju tveganja za nesposobnost določene stopnje, kadar je verjetno, da bo ta nesposobnost dolgoročna ali trajna (glej po analogiji sodbo z dne 11. julija 2006 v zadevi Chacón Navas, C-13/05, ZOdl., str. I-6467, točka 45).

39 Dvomi predložitvenega sodišča glede uvrstitve kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe v dajatev za bolezen ali v invalidsko dajatev v smislu člena 4(1)(a) in (b) Uredbe št. 1408/71 izhajajo iz tega, da ta dajatev izhaja iz nacionalnega prava, ki določa izplačilo v dveh fazah, prva se imenuje kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo in se izplačuje največ 364 dni, druga pa se imenuje dolgoročna dajatev za nezmožnost za delo in se izplačuje, dokler prosilec ne dopolni zakonsko določene upokojitvene starosti.

40 V zvezi s tem je treba navesti, da – kot je ugotovilo predložitveno sodišče – tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, kot večina oseb, ki zaprosijo za kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, ni sposobna za delo in nikoli ni opravljala poklicne dejavnosti. Po mnenju predložitvenega sodišča naj bi to bila običajna značilnost prosilcev, ki so upravičeni do te dajatve.

41 Predložitveno sodišče tudi poudarja, da bo po preteku izplačevanja kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, tako kot večina oseb, ki so upravičene do te dajatve, zaradi trajne invalidnosti neizogibno upravičena do dolgoročne dajatve za nesposobnost za delo.

42 Iz spisa, ki je bil predložen Sodišču, namreč izhaja, da če je dodeljena kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, se ta po preteku izplačevanja spremeni v dolgoročno dajatev za nezmožnost za delo pod edinim pogojem, da se prosilčeva invalidnost nadaljuje. Vendar pa prosilec ne more zahtevati dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo že od samega začetka, čeprav ni sporno, da je do nje ob upoštevanju dolgoročnosti ali trajnosti invalidnosti upravičen. Tako je kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe za invalidnega prosilca le predhodna faza, da lahko po preteku obdobja izplačil te kratkoročne dajatve zahteva dodelitev dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo.

43 Zato so v primeru, kakršen je ta v zadevi v glavni stvari, v katerem je prosilec dolgoročno ali trajno invaliden, kratkoročne in dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe nujno del konteksta kontinuitete.

44 Predložitveno sodišče namreč poudarja, da sta kratkoročna in dolgoročna dajatev za nezmožnost za delo kljub njunemu načinu uporabe enotni dajatvi.

45 Zato ima v primeru, kot je ta v zadevi v glavni stvari, v katerem od vložitve zahtevka ni sporno, da je prosilec dolgoročno ali trajno invaliden, kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe ob upoštevanju kontinuitete med kratkoročno in dolgoročno dajatvijo za nezmožnost za delo značilnosti invalidske dajatve v smislu člena 4(1)(b) Uredbe št. 1408/71.

46 Ta ugotovitev je podprta tako s ciljem in namenom kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe kot tudi z osnovo za izračun in pogoji za njeno dodelitev (glej po analogiji sodbo z dne 5. julija 1983 v zadevi Valentini, 171/82, Recueil, str. 2157, točka 13, in zgoraj navedeni sodbi De Cuyper, točka 25, in Petersen, točka 21).

47 Najprej, kar zadeva cilj in namen kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe je treba navesti, da je ta nadomestila dodatek za hudo invalidnost. Upravičenci te dajatve so osebe med 16. in 25. letom, ki niso zmožne za delo zaradi bolezni ali invalidnosti.

48 Osebe, ki so upravičene do zakonsko urejenega nadomestila plače za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, pa na podlagi priloge 12(1) k SSCBA niso upravičene do te dajatve. Tako osebe, ki niso zmožne za delo zaradi začasnega poslabšanja zdravja in ki hkrati izpolnjujejo pogoje za dodelitev tako zakonsko urejenega nadomestila plače za čas odsotnosti zaradi bolezni kot tudi kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, praviloma prejemajo prvo nadomestilo, ne pa drugega.

49 Poleg tega iz spisa, predloženega Sodišču, izhaja, da je ta dajatev namenjena zagotovitvi finančnih sredstev, ki prosilcu omogočajo zadovoljitev njegovih potreb. Predložitveno sodišče v zvezi s tem pojasnjuje, da cilj kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe za razliko od dajatve za bolezen ni nadomestilo prihodka med prekinitvijo plač, saj večina upravičencev te dajatve, tako kot tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ni nikoli delala. Po mnenju predložitvenega sodišča zato ni prihodka, ki bi ga bilo treba nadomestiti, niti prekinitve plače.

50 Nato, kar zadeva pogoje za dodelitev te dajatve, se ti v skladu s členom 30A(2A) SSCBA nanašajo predvsem na starost prosilca, njegovo nezmožnost za delo, dejstvo, da se redno ne šola, ter na zahteve glede stalnega prebivališča in navzočnosti v Veliki Britaniji. V zvezi s tem je treba poudariti, da so ti pogoji enaki za kratkoročno in dolgoročno dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe. Dolgoročna dajatev za nezmožnost za delo namreč pomeni kontinuiteto kratkoročne dajatev za nezmožnost za delo, ne da bi bilo treba ponovno dokazati, da so ti pogoji izpolnjeni, če se nezmožnost za delo nadaljuje.

51 Nazadnje, kar zadeva osnovo za izračun tako kratkoročne kot dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, je treba spomniti, da gre za tedenski prejemek, katerega znesek ni odvisen od sredstev upravičenca niti od njegovih prispevkov. Ta znesek je določen po treh različnih stopnjah, ki se uporabljajo v prvi

polovici obdobja izplačevanja kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, v drugi polovici tega obdobja in v obdobju izplačevanja dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo.

52 To, da se za kratkoročne in dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe uporablja različna stopnja, ne zadostuje za ugotovitev, da se narava dajatve spreminja glede na uporabljeno stopnjo, saj – kot je razvidno iz prejšnje točke – v obravnavanem primeru obstajata dve različni stopnji znotraj same kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe. Vsekakor je treba poudariti, kot izhaja iz točke 44 te sodbe, da sta kratkoročna in dolgoročna dajatev za nezmožnost za delo kljub svoji notranji strukturi enotni dajatvi.

53 Zato je treba ugotoviti, da izhaja tako iz cilja in namena kratkoročne ali dolgoročne dajatve za nezmožnost za delo kot iz pogojev njune dodelitve, da se v položaju, kot je ta iz postopka v glavni stvari, v katerem ob vložitvi zahtevka ni sporno, da je prosilec dolgoročno ali trajno invaliden, in čeprav se navedena dajatev izplačuje v dveh zaporednih korakih, ta dajatev nanaša neposredno na tveganje invalidnosti iz člena 4(1)(b) Uredbe št. 1408/71.

54 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, invalidska dajatev v smislu člena 4(1)(b) Uredbe št. 1408/71, če ni sporno, da je prosilec na dan vložitve zahtevka dolgoročno ali trajno invaliden.

Drugo vprašanje

55 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Tretje vprašanje

56 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba v primeru, da je treba kratkoročno dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, kakršna je ta iz zadeve v glavni stvari, obravnavati kot invalidsko dajatev, člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica dodelitev te dajatve pogojuje z običajnim prebivališčem in preteklo navzočnostjo prosilca na njenem ozemlju.

57 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so za dodelitev kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe predpisani trije kumulativni pogoji, in sicer:

– da prosilec običajno prebiva v Veliki Britaniji;

– da je bil v Veliki Britaniji prisoten v obdobju ali v obdobjih, ki skupaj ne znašajo manj kot 26 tednov v 52 tednih neposredno pred dnem vložitve zahtevka za prejemanje zadevne dajatve, in

– da je v Veliki Britaniji prisoten na ta dan.

58 Pojasniti je treba, da se ti pogoji nanašajo na pridobitev zadevne dajatve, in ne na njeno ohranitev.

Pogoj običajnega prebivališča

59 Kot je razvidno iz odgovora na prvo vprašanje, je za namene uporabe Uredbe št. 1408/71 treba kratkoročno dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, obravnavati kot invalidsko dajatev. Kot taka spada na področje uporabe člena 10 te uredbe. Odstavek 1, prvi pododstavek, tega člena določa, da „kadar ta uredba ne določa drugače, se denarne dajatve za invalidnost […], pridobljene po zakonodaji ene ali več držav članic, ne morejo zmanjšati, spremeniti, začasno ustaviti, odvzeti ali zapleniti zaradi tega, ker prejemnik stalno prebiva na ozemlju druge države članice, kot je tista, v kateri se nahaja nosilec, ki je odgovoren za plačilo“.

60 Vlada Združenega kraljestva v zvezi s tem trdi, da Uredba št. 1408/71 uvaja sistem usklajevanja, v skladu s katerim države članice ostanejo pristojne za določitev pogojev za dodelitev dajatev socialne varnosti, če ti pogoji med delavci Unije ne povzročajo nobene diskriminacije. Tako naj bi ta uredba omogočala vzpostaviti razlikovanje med pridobitvijo dajatve in ohranitvijo že pridobljene dajatve. Besedilo člena 10(1), prvi pododstavek, navedene uredbe naj bi potrjevalo, da ta določba nima nobenega vpliva na pogoje za pridobitev pravice do invalidske dajatve.

61 Te trditve ni mogoče sprejeti. Kot je že navedlo Sodišče, je cilj določbe člena 10 Uredbe št. 1408/71 zaščititi zadevne osebe pred neugodnim položajem, ki lahko nastane

ob prenosu njihovega stalnega prebivališča iz ene države članice v drugo. Iz tega načela ne izhaja samo to, da zadevna oseba tudi po prenosu stalnega prebivališča v drugo državo članico obdrži pravico do dajatve, na katero se nanaša ta določba, ki jo je pridobila na podlagi zakonodaje ene ali več držav članic, ampak tudi, da ji pridobitve take pravice ni mogoče odreči samo zato, ker nima stalnega prebivališča na ozemlju države članice, v kateri je nosilec, ki je odgovoren za izplačilo (glej v tem smislu sodbe z dne 7. novembra 1973 v zadevi Smieja, 51/73, Recueil, str. 1213, točke od 20 do 22; z dne 10. junija 1982 v zadevi Camera, 92/81, Recueil, str. 2213, točka 14, in z dne 24. februarja 1987 v združenih zadevah Giletti in drugi, od 379/85 do 381/85 in 93/86, Recueil, str. 955, točka 15).

62 Sodišče je tudi že razsodilo, da v nasprotju s tem, kar trdi vlada Združenega kraljestva, navedeni člen 10 nasprotuje temu, da bi se zavrnili dodelitev in ohranitev pravice do dajatev iz te določbe samo zato, ker zadevna oseba nima prebivališča na ozemlju države članice, v kateri je nosilec, ki je odgovoren za izplačilo (sodba z dne 20. junija 1991 v zadevi Newton, C-356/89, Recueil, str. I-3017, točka 23).

63 Poleg tega, če bi bila uporaba načela odpovedi pogoju stalnega prebivališča, določena v členu 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71, odvisna od tega, ali je tak pogoj v nacionalni ureditvi predpisan kot pogoj za pridobitev dajatev, naštetih v tej določbi, ali kot pogoj za njihovo ohranitev, bi to državam članicam omogočilo preprečiti polni učinek tega načela, s tem da bi imele možnost predpisani pogoj stalnega prebivališča opredeliti bolj kot pogoj za dodelitev teh dajatev kot pa pogoj za njihovo ohranitev, da bi neko dajatev izključile s področja uporabe navedenega načela.

64 To, da je kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe dajatev, za katero se ne plačujejo prispevki, saj se dodeli neodvisno od prispevkov prosilca, ne izpodbije zgoraj navedene analize.

65 Iz člena 4(2) Uredbe št. 1408/71 je namreč razvidno, da se ta uredba praviloma uporablja za sisteme socialne varnosti, ki temeljijo tako na plačevanju kot neplačevanju prispevkov.

66 Poleg tega člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 pristojnim institucijam prepoveduje zmanjšati, spremeniti, začasno ustaviti, odvzeti ali zapleniti invalidske dajatve, ker upravičenec stalno prebiva na ozemlju druge države članice, kot je tista, v kateri je nosilec, ki je odgovoren za plačilo. Edine izjeme od te prepovedi so tiste, določene z zakonodajo Unije (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Giletti in drugi, točka 16).

67 Taka izjema je določena v členu 10a Uredbe št. 1408/71. Ta določba določa, da lahko osebe, za katere velja ta uredba, prejemajo posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4(2a) navedene uredbe, izključno na ozemlju države članice, v kateri stalno prebivajo, v skladu z zakonodajo te države, če so take dajatve navedene v Prilogi IIa k tej uredbi. Kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe pa v tej prilogi ni navedena. Zato se načelo iz člena 10a Uredbe št. 1408/71, v skladu s katerim posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ni mogoče izvoziti, ne uporablja za dajatve v zadevi v glavni stvari.

68 Ker nobena druga določba te uredbe državam članicam ne omogoča, da bi v situaciji, kot je ta v zvezi z L. Stewart, odstopale od načela odpovedi pogoju stalnega prebivališča, določenega v členu 10(1), prvi pododstavek, iste uredbe, iz tega sledi, da se invalidske dajatve praviloma lahko izvozijo v druge države članice, kot je tista, v kateri je nosilec, ki je odgovoren za plačilo (glej v tem smislu sodbo z dne 4. novembra 1997 v zadevi Snares, C-20/96, Recueil, str. I-6057, točka 40, in zgoraj navedeno sodbo Petersen, točka 38).

69 Kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe se torej ne izogne načelu odpovedi pogoju stalnega prebivališča iz navedenega člena 10(1), prvi pododstavek, ki, kot izhaja iz točk 61 in 62 te sodbe, nasprotuje temu, da bi se zavrnili dodelitev in ohranitev pravice do dajatev iz te določbe samo zato, ker prosilec stalno prebiva v državi članici, ki ni pristojna država članica.

70 Zato člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 nasprotuje temu, da se pridobitev pravice do kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe veže na pogoj običajnega prebivališča na ozemlju pristojne države članice.

Pogoj pretekle navzočnosti

71 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari in Komisija menita, da člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 nasprotuje ne samo pogoju običajnega prebivališča na ozemlju pristojne države članice, ampak tudi pogoju pretekle navzočnosti na tem ozemlju. Po njunem mnenju se ne sme razlikovati med tema dvema pogojema, saj je treba pogoj pretekle navzočnosti obravnavati kot pogoj začasnega prebivališča, saj od prosilca zahteva, da je bil v Veliki Britaniji določeno obdobje prisoten.

72 V zvezi s tem je treba navesti, da se člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71, kot je razvidno zlasti iz njegovega naslova, nanaša na pogoj stalnega prebivališča. Za namen uporabe navedene uredbe pa izraz „stalno prebivališče“ v skladu s členom 1(h) pomeni „običajno prebivališče“.

73 Res je, da bi lahko v praksi v nekaterih primerih pogoj pretekle navzočnosti ustrezal pogoju običajnega prebivališča, zlasti kadar tak pogoj zahteva daljša obdobja navzočnosti na ozemlju zadevne države članice in/ali kadar mora biti navedeni pogoj izpolnjen ves čas izplačevanja zadevne dajatve. V takem primeru pa člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 nasprotuje tudi pogoju pretekle navzočnosti, saj se ta lahko obravnava kot pogoj stalnega prebivališča v smislu navedene določbe.

74 Kot je razvidno iz točk 17 in 57 te sodbe gre v obravnavanem primeru za pogoj navzočnosti v Veliki Britaniji v enem ali več obdobjih, ki skupaj ne znašajo manj kot 26 tednov v 52 tednih neposredno pred dnem vložitve zahtevka za prejemanje zadevne dajatve, ki mora biti izpolnjen šele ob vložitvi tega zahtevka. Ker torej pogoj pretekle navzočnosti ni nujno „pogoj stalnega prebivališča“ v smislu člena 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71, je treba preučiti njegovo skladnost z drugimi upoštevnimi določbami prava Unije.

75 V zvezi s tem je treba opozoriti, da Uredba št. 1408/71 ne določa skupnega sistema socialne varnosti, temveč dopušča različne nacionalne zakonodaje in je namenjena zgolj njihovi uskladitvi (sodbi z dne 5. julija 1988 v zadevi Borowitz, 21/87, Recueil, str. 3715, točka 23, in z dne 3. aprila 2008 v zadevi Chuck, C-331/06, ZOdl., str. I-1957, točka 27, in zgoraj navedena sodba Petersen, točka 41). V skladu z ustaljeno sodno prakso države članice tako obdržijo pristojnost glede ureditve svojih sistemov socialnega varstva (glej v tem smislu sodbe z dne 7. februarja 1984 v zadevi Duphar in drugi, 238/82, Recueil, str. 523, točka 16; z dne 17. junija 1997 v zadevi Sodemare in drugi, C-70/95, Recueil, str. I-3395, točka 27, in z dne 1. aprila 2008 v zadevi Vlada francoske skupnosti in valonska vlada, C-212/06, ZOdl., str. I-1683, točka 43).

76 Zato pri neusklajenosti na ravni Unije zakonodaja vsake države članice določi pogoje glede pravice ali dolžnosti biti vključen v sistem socialne varnosti in pogoje za pridobitev pravice do dajatev (sodba z dne 28. aprila 1998 v zadevi Kohll, C-158/96, Recueil, str. I-1931, točka 18 in navedena sodna praksa).

77 Države članice morajo ob izvajanju navedene pristojnosti kljub temu spoštovati pravo Unije in zlasti določbe PDEU o pravici, priznani vsakemu državljanu Evropske unije, da se prosto giblje in prebiva na ozemlju držav članic (glej po analogiji sodbi z dne 29. aprila 2004 v zadevi Pusa, C-224/02, Recueil, str. I-5763, točka 19, in z dne 26. oktobra 2006 v zadevi Tas-Hagen in Tas, C-192/05, ZOdl., str. I-10451, točka 22).

78 V zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 20 PDEU daje vsaki osebi, ki ima državljanstvo ene od držav članic, status državljana Unije (glej zlasti sodbi z dne 11. julija 2002 v zadevi D'Hoop, C-224/98, Recueil, str. I-6191, točka 27, in z dne 8. marca 2011 v zadevi Ruiz Zambrano, C-34/09, ZOdl., str. I-1177, točka 40). Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ki ima državljanstvo ene od držav članic, ima ta status.

79 Navesti je treba, da čeprav je predložitveno sodišče svoje vprašanje omejilo na razlago Uredbe št. 1408/71, to Sodišča ne ovira pri tem, da predložitvenemu sodišču posreduje vse vidike razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri presoji predložene zadeve, in sicer ne glede na to, ali se je nanje sklicevalo v predstavitvi svojega vprašanja (glej v tem smislu sodbe z dne 12. decembra 1990 v zadevi SARPP, C-241/89, Recueil, str. I-4695, točka 8; z dne 21. februarja 2006 v zadevi Ritter-Coulais, C-152/03, ZOdl., str. I-1711, točka 29, in z dne 26. aprila 2007 v zadevi Alevizos, C-392/05, ZOdl., str. I-3505, točka 64).

80 Namen statusa državljana Unije je, da postane temeljni status državljanov držav članic, ki državljanom v enakem položaju omogoča, da so na področju uporabe *ratione materiae* Pogodbe neodvisno od državljanstva in brez poseganja v izjeme, ki so določene v zvezi s tem, enako pravno obravnavani (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2001 v zadevi Grzelczyk, C-184/99, Recueil, str. I-6193, točka 31; zgoraj navedeno sodbo D'Hoop, točka 28, in sodbo z dne 23. aprila 2009 v zadevi Rüffler, C-544/07, ZOdl., str. I-3389, točka 62).

81 Med položaji, ki spadajo na področje uporabe *ratione materiae* prava Unije, so tisti v zvezi z izvajanjem temeljnih svoboščin, ki so zagotovljene s Pogodbama, zlasti svoboščini v zvezi s prostim gibanjem in prebivanjem na ozemlju držav članic, kot ju podeljuje člen 21 PDEU (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Grzelczyk, točka 33; D'Hoop, točka 29, in Rüffler, točka 63 in navedena sodna praksa).

82 V zadevi iz postopka v glavni stvari ni sporno, da je L. Stewart kot državljanka Unije izvrševala svobodo gibanja in bivanja v drugi državi članici, ki ni njena matična država.

83 Ker ima državljan Unije v vseh državah članicah pravico do enakega pravnega obravnavanja, kot so ga deležni državljani teh držav članic, ki so v enakem položaju, bi bilo nezdružljivo s pravico do prostega gibanja, če bi bil državljan v državi članici, katere državljan je, manj ugodno obravnavan, kot bi bil, če ne bi izkoristil ugodnosti, ki jih daje Pogodba v zvezi s prostim gibanjem (zgoraj navedeni sodbi D'Hoop, točka 30, in Pusa, točka 18).

84 Te ugodnosti ne bi mogle postati popolnoma učinkovite, če bi bilo državljana države članice mogoče odvrniti od njihove uporabe z oviranjem njegove pravice do prostega

gibanja in prebivanja v drugi državi članici zaradi nacionalne zakonodaje, ki kaznuje dejstvo, da jih je uporabil (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe D'Hoop, točka 31; Pusa, točka 19, in Tas-Hagen in Tas, točka 30; sodbo z dne 4. decembra 2008 v zadevi Zablocka-Weyhermüller, C-221/07, ZOdl., str. I-9029, točka 34, in zgoraj navedeno sodbo Rüffler, točka 65).

85 Zakonodaja, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki pridobitev pravice do kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe veže na pogoj pretekle navzočnosti, lahko že samo zaradi svoje narave prosilce, kot je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, odvrne od uresničevanja njihove pravice do prostega gibanja in prebivanja, tako da bi zapustili državo članico, katere državljani so, da bi se preselili v drugo državo članico. Medtem ko lahko prosilci, ki niso izkoristili ugodnosti, ki jih daje Pogodba v zvezi s prostim gibanjem in prebivanjem, brez težav izpolnijo zgoraj navedeni pogoj, pa ni tako pri prosilcih, ki so te ugodnosti izkoristili. Dejansko je zelo velika verjetnost, da slednji, ker so se preselili v drugo državo članico, tega pogoja ne izpolnijo.

86 Taka nacionalna ureditev, ki je za nekatere državljane države članice manj ugodna zgolj zato, ker so uresničevali pravico do prostega gibanja in prebivanja v drugi državi članici, pomeni omejitev pravic, ki jih člen 21(1) PDEU priznava vsakemu državljanu Unije (glej zgoraj navedene sodbe D'Hoop, točka 35; Pusa, točka 20; De Cuyper, točka 39, in Rüffler, točka 73).

87 Taka omejitev je lahko z vidika prava Unije utemeljena le, če temelji na objektivnih preudarkih, ki niso odvisni od državljanstva zadevnih oseb, in če je sorazmerna s ciljem, ki ga nacionalno pravo legitimno uresničuje (glej zgoraj navedene sodbe De Cuyper, točka 40; Tas-Hagen in Tas, točka 33; Zablocka-Weyhermüller, točka 37, in Rüffler, točka 74).

88 Vlada Združenega kraljestva v zvezi s tem meni, da obstajajo objektivni razlogi, na podlagi katerih se lahko pridobitev pravice do kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe veže na pogoj pretekle navzočnosti na ozemlju pristojne države članice. Cilj nacionalne ureditve naj bi namreč bil zagotoviti neprekinjeno in učinkovito povezavo med to državo članico in upravičencem do dajatve ter finančno ravnovesje nacionalnega sistema socialne varnosti.

89 Sodišče je že razsodilo, da je v takih okoliščinah legitimno za nacionalnega zakonodajalca, da se želi prepričati o dejanski povezavi med prosilcem za dajatev in pristojno državo članico (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo D'Hoop, točka 38, in sodbo z dne 23. marca 2004 v zadevi Collins, C-138/02, Recueil, str. I-2703, točka 67) ter zagotoviti finančno ravnovesje nacionalnega sistema socialne varnosti (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Kohll, točka 41, in Petersen, točka 57).

90 Iz tega sledi, da so cilji, ki se uresničujejo z nacionalno ureditvijo, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, katere namen je vzpostaviti dejansko povezavo med prosilcem za kratkoročno dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe in pristojno državo članico ter ohraniti finančno ravnovesje nacionalnega sistema socialne varnosti, načeloma legitimni cilji, s katerimi je mogoče utemeljiti omejitev pravic do prostega gibanja in prebivanja, ki ju določa člen 21 PDEU.

91 Vlada Združenega kraljestva trdi tudi, da je pogoj pretekle navzočnosti na ozemlju pristojne države članice sorazmeren glede na uresničevani cilj, saj zahteva le krajše obdobje navzočnosti, skupaj 26 tednov. Poleg tega naj bi moral prosilec ta pogoj izpolnjevati le ob vložitvi zahtevka. Sicer po mnenju te vlade ne obstaja drugo sredstvo,

ki bi hkrati omogočalo vzpostavitev zadostne povezave z Združenim kraljestvom in zaščito integritete sistema socialnega varstva.

92 V okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, v katerih pridobitev pravice do dajatve, za katero se ne plačujejo prispevki, ni vezana na pogoj glede plačevanja prispevkov, je mogoče to, da država članica dodeli tako dajatev šele po tem, ko je bila vzpostavljena dejanska povezava med prosilcem in pristojno državo, šteti za legitimno.

93 Tako povezavo pa bi bilo dejansko mogoče potrditi zlasti z ugotovitvijo, da je bila zadevna oseba v razumnem obdobju dejansko prisotna na ozemlju te države članice.

94 V obravnavani zadevi pogoj pretekle navzočnosti na ozemlju pristojne države članice v skladu z nacionalno ureditvijo pomeni, da mora biti prosilec, da bi bil upravičen do kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, v Veliki Britaniji prisoten v obdobju ali v obdobjih, ki skupaj ne znašajo manj kot 26 tednov v 52 tednih neposredno pred dnem vložitve zahtevka. Poleg tega v skladu s členom 16(6) SSIBR in kot trdi vlada Združenega kraljestva zadošča, da je ta pogoj pretekle navzočnosti izpolnjen ob vložitvi zahtevka.

95 Čeprav je res, da se način uporabe tega pogoja ne zdi nerazumen sam po sebi, je vendar treba poudariti, da je preveč izključujoč. Z naložitvijo posebnih obdobij pretekle navzočnosti na ozemlju pristojne države članice pogoj pretekle navzočnosti namreč neupravičeno daje prednost elementu, ki ne predstavlja nujno resnične in dejanske stopnje povezave med prosilcem za kratkoročno dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe in to državo članico, ob izključitvi vseh drugih reprezentativnih

elementov. Tako presega tisto, kar je nujno za dosego uresničevanega cilja (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo D'Hoop, točka 39).

96 Ni namreč mogoče izključiti, da je obstoj take povezave mogoče dokazati na podlagi drugih reprezentativnih elementov.

97 Take elemente je treba iskati, prvič, v razmerjih med prosilcem in sistemom socialne varnosti pristojne države članice. V zvezi s tem je iz predložitvene odločbe razvidno, da tožeča stranka iz postopka v glavni stvari na podlagi zakonodaje Združenega kraljestva že prejema invalidski dodatek.

98 Poleg tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da se tožeči stranki iz postopka v glavni stvari nakazujejo britanski prispevki za zavarovanje, ki se vsak teden dodajo k njenemu nacionalnemu računu za zavarovanje.

99 Iz tega je razvidno, da je L. Stewart nekako že povezana z zadevnim nacionalnim sistemom socialnega varstva.

100 Drugi elementi, ki lahko kažejo na obstoj dejanske povezave med prosilcem in pristojno državo članico, lahko izhajajo, drugič, iz družinskih okoliščin prosilca. V zadevi iz postopka v glavni stvari ni sporno, da je L. Stewart, ki zaradi svoje invalidnosti ni zmožna delovati sama, odvisna od svojih staršev, ki zanjo skrbijo in jo zastopajo v odnosih z zunanjim svetom. Mati in oče L. Stewart pa oba prejemata starostno

pokojnino na podlagi zakonodaje Združenega kraljestva. Poleg tega je oče L. Stewart v tej državi članici pred upokojitvijo opravljal poklicno dejavnost, medtem ko je mati prej, prav tako na podlagi zakonodaje te države članice, prejemala dajatev za nezmožnost za delo.

101 Nazadnje, ni sporno, da je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ki je britanska državljanka, precejšen del svojega življenja preživela v Združenem kraljestvu.

102 Zdi se torej, da lahko elementi, navedeni v točkah od 97 do 101 te sodbe, dokažejo obstoj dejanske in zadostne povezave med tožečo stranko iz postopka v glavni stvari in pristojno državo članico.

103 Zgornje ugotovitve je mogoče uporabiti tudi v zvezi s ciljem zagotovitve finančnega ravnovesja nacionalnega sistema socialne varnosti. Nujnost vzpostavitve dejanske in zadostne povezave med prosilcem in pristojno državo članico tej državi namreč omogoča zagotoviti, da gospodarsko breme v zvezi s plačevanjem zadevne dajatve ne postane nerazumno.

104 Zato nacionalna ureditev, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki pridobitev pravice do kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe veže na pogoj pretekle navzočnosti na ozemlju pristojne države članice, ob izključitvi vseh drugih elementov, s katerimi se lahko dokaže obstoj dejanske povezave med prosilcem in to državo članico, presega to, kar je nujno za dosego uresničevanega cilja, in torej pomeni neupravičeno omejitev pravic, ki jih člen 21(1) PDEU zagotavlja vsakemu državljanu Unije.

Pogoj navzočnosti ob vložitvi zahtevka

105 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je bil zahtevek tožeče stranke iz postopka v glavni stvari za kratkoročno dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe zavrnjen, ker ni bila prisotna na nacionalnem ozemlju ob njegovi vložitvi. Čeprav ta pogoj navzočnosti v besedilu tretjega vprašanja ni izrecno naveden, je v teh okoliščinah v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, naloga Sodišča preučiti ta pogoj, da bi lahko predložitvenemu sodišču podalo koristen odgovor, ki bi mu omogočil rešitev spora, o katerem odloča (glej zlasti sodbe z dne 17. julija 1997 v zadevi Krüger, C-334/95, Recueil, str. I-4517, točka 22; z dne 28. novembra 2000 v zadevi Roquette Frères, C-88/99, Recueil, str. I-10465, točka 18, in z dne 11. julija 2002 v zadevi Marks & Spencer, C-62/00, Recueil, str. I-6325, točka 32).

106 V zvezi s tem je treba opozoriti, da pogoj navzočnosti na ozemlju pristojne države članice ob vložitvi zahtevka pomeni – iz razlogov, navedenih v točkah od 80 do 87 te sodbe – omejitev pravic, ki jih člen 21(1) PDEU priznava vsakemu državljanu Unije.

107 Taka omejitev je z vidika prava Unije lahko utemeljena le, če je z njo zlasti mogoče doseči cilj, ki ga nacionalno pravo legitimno uresničuje.

108 Navedenega pogoja pa ni mogoče opredeliti kot sredstvo, ki bi lahko omogočilo dosego ciljev iz točke 89 te sodbe. Dejstvo, da je prosilec prisoten na ozemlju pristojne države članice ob vložitvi zahtevka za dodelitev kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, namreč ne omogoča niti vzpostavitve dejanske povezave med tem prosilcem in pristojno državo članico niti ohranitve finančnega ravnovesja nacionalnega sistema socialne varnosti.

109 Torej pogoj navzočnosti na ozemlju pristojne države članice ob vložitvi zahtevka, na katerega se veže pridobitev kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, pomeni neupravičeno omejitev pravic, ki jih člen 21(1) PDEU priznava vsakemu državljanu Unije.

110 Glede na zgoraj navedeno je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da:

– člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 nasprotuje temu, da država članica dodelitev kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, veže na pogoj običajnega prebivališča prosilca na njenem ozemlju;

– člen 21(1) PDEU nasprotuje temu, da država članica dodelitev take dajatve veže na:

  – pogoj pretekle navzočnosti prosilca na njenem ozemlju, ob izključitvi vseh drugih elementov, s katerimi se lahko dokaže obstoj dejanske povezave med prosilcem in to državo članico, in

  – pogoj navzočnosti prosilca na njenem ozemlju ob vložitvi zahtevka.

Stroški

111 Ker je ta postopek za stranke iz postopka v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Kratkoročna dajatev za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, je invalidska dajatev v smislu člena 4(1)(b) Uredbe št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici po spremembi in posodobitvi z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, kakor je bila spremenjena z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005, če ni sporno, da je prosilec na dan vložitve zahtevka dolgoročno ali trajno invaliden.**

2. **Člen 10(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 v navedeni različici, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 647/2005, nasprotuje temu, da država članica dodelitev kratkoročne dajatve za nezmožnost za delo za mlade invalidne osebe, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, veže na pogoj običajnega prebivališča prosilca na njenem ozemlju.**

Člen 21(1) PDEU nasprotuje temu, da država članica dodelitev take dajatve veže na:

– **pogoj pretekle navzočnosti prosilca na njenem ozemlju, ob izključitvi vseh drugih elementov, s katerimi se lahko dokaže obstoj dejanske povezave med prosilcem in to državo članico, ali**

– **pogoj navzočnosti prosilca na njenem ozemlju ob vložitvi zahtevka.**

Podpisi